

Modern Western Europe [Електронний ресурс] / M. Nolan, S. Nolan. — Chapel Hill: University of North Carolina, 1989. — Р. 16. — Режим доступу: <http://books.google.com.ua>. 8. Wikipedia [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://en.wikipedia.org/wiki/Pilgrimage>.

ВИРТУАЛЬНОЕ ПАЛОМНИЧЕСТВО — ИНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГИИ ДЛЯ УДОВЛЕТВОРЕНИЯ ДУХОВНЫХ ПОТРЕБНОСТЕЙ

Исследуется виртуальное паломничество, которое является одной из новейших возможностей для удовлетворения духовных потребностей. Рассматривается целесообразность киберпространства в случае ограниченных жизненных условий.

VIRTUAL PILGRIMAGE – INTERNET-TECHNOLOGIES TO SATISFY THE SPIRITUAL NEEDS

A virtual pilgrimage which is one of the newest possibilities for satisfaction of spiritual necessities is probed. Expedience of cyberspace is examined in the case of the limited vital terms.

Стаття надійшла 10.04.2012

УДК 304.444+004.7

І. П. Криницька, І. В. Огірко

Українська академія друкарства

АНАЛІЗ ПРЕЗЕНТАЦІЇ ЯВИЩА НАСИЛЬСТВА НАД ДІТЬМИ В СІМ'Ї В СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЯХ

Аналізуються інтернет-технології, через які можна почерпнути інформацію про насильство над дітьми в українських сім'ях. Пропонується структура українських Інтернет-ресурсів, де презентується це явище. Розглядаються статистичні дані про домашнє насильство. Встановлюються основні недоліки та перспективи дослідження насильства в сім'ї.

Насильство над дітьми, інформаційні технології, Інтернет, статистичні дані

Явище насильства над дітьми в сім'ї є складною науковою проблемою і стоїть поряд із сучасними суспільними проблемами. Оскільки, жорстоке поводження впливає на особистість дитини, воно також безповоротно впливає на життя майбутніх поколінь, що визначатиме особливості розвитку суспільства. Отож дослідження цього феномена є актуальним сьогодні. У дослідницькому полі цього явища можна виокремити велику кількість методик його вивчення. У цій статті ми досліджуватимемо проблему презентації феномена насильства

над дітьми за посередництвом інтернет-технологій. Це питання має дві складові частини: вивчення явища жорстокого поводження в родині та дослідження інформаційного простору в ракурсі цієї проблеми.

Українська держава вже доволі давно ввійшла у стадію глобалізації суспільства. У наш час існує багато способів поширення різного роду даних, але мережа Інтернет сьогодні стала одним із найвпливовіших і найдоступніших засобів інформації сучасного соціуму, особливо враховуючи схильність підростаючого покоління до все більшого використання електронних ресурсів. Презентація суспільних явищ через інформаційні технології є каналом ідентифікації та інформаціоналізації суспільства, а також дає можливість побачити, як інтерпретується той чи інший феномен, і яке місце він займає в колективних суспільних уявленнях.

Дослідженням явища сімейного насильства займаються багато фахівців із різних галузей наук. Втім, ми не виявили досліджень, які б стосувалися вивчення цієї проблеми крізь призму аналізу інтернет-ресурсів, тому вважаємо це питання малодослідженим у наукових розробках учених. Завданням нашої статті є дослідження та визначення місця феномена насильства над дітьми в сім'ї у мережевому просторі та виявлення статистичних даних про насильство в Україні. Це дасть змогу з'ясувати ступінь інформаційного наповнення мережі щодо цієї проблеми, а також дозволить систематизувати та полегшити науковий пошук для фахівців, які займаються вивченням цього питання.

В інтернет-мережі пошукова система Google виявила таку кількість посилань відповідно до мови вводу категорії (станом на 4.03.2012) (табл. 1):

Таблиця 1

Категорія	К-ть посилань	Категорія	К-ть посилань
«Насильство над дітьми в сім'ї»	151 000	«Насильство над дітьми в сім'ї в Україні»	128 000
		«Насилие над детьми в семье в Украине»	1 290 000
«Насилие над детьми в семье»	1 280 000	«Насилие над детьми в семье в России»	2 010 000
«Gwałt nad dziećmi w rodzinie»	689 000	Gwałt nad dziećmi w rodzinie w Polsce	551 000
«Violence above children in family»	72 300 000	Violence above children in family in England	119 000 000
«Gewalttat über Kindern in Familie»	2 640 000	Gewalttat über Kindern in Familie in Deutschland	14 600 000
«Une violence au-dessus d'un enfants dans une famille»	21 100 000	Une violence au-dessus d'un enfants dans une famille dans une France	15 400 000

Відповідно до цих даних найменша кількість посилань саме українською мовою, також незначна кількість за категорією опису феномена в Україні, що свідчить про незначну інформаційну наповненість Інтернету щодо явища насильства над дітьми в нашій державі. Спробуємо розглянути, які саме ресурси нам представлені. Спершу окреслимо типологію інтернет-ресурсів у фокусі цієї проблеми. Отже, розглянувши найпоширеніші класифікації інформаційних інтернет-сайтів, варто зазначити, що в українському медійному інтернет-просторі можна виокремити декілька таких типів, але ми акцентуватимемо увагу лише тих, які є адекватними для аналізу нашої теми. Отже, за критерієм виду ресурсів ми можемо виокремити такі інтернет-джерела (на практиці вони найчастіше трапляються у комбінованому вигляді):

офіційні інформаційні веб-сайти державних органів та установ (Міністерства у справах освіти і науки, молоді та спорту [8], Міністерства соціальної політики України [15], а також сайти міських та обласних рад, зокрема сторінки районних управлінь юстиції); веб-сайт Законодавства України;

інформаційні сайти неурядових організацій дотичних до проблеми сімейного насильства: міжнародних (ЮНІСЕФ [12], сайт програм Ради Європи [11], веб-сторінки програм, що реалізуються за їх сприянням (програма «Рівні можливості» в рамках проекту «Залишайся людиною» [2]), міжнародних правозахисних центрів («Вінрок Інтернешнл» [3], «Ла-страда Україна» [7], «Українська Гельсінська спілка з прав людини» [9]) та українських (Фонд «Благополуччя дітей» [5, 13], організація «Місто щасливих дітей», «Служба захисту дітей» [6]);

мережеві версії традиційних ЗМІ (газет, журналів, ролики телепередач національного ТБ); («Експрес», «Високий замок», «Справи сімейні»)¹.

сайти інформаційних агентств; «УНІАН» [17], «Укрінформ», «УНН», «Новости мира», радіо «Свобода»;

веб-сайти, які презентують певні дослідження. Загалом, це сайти дослідницьких інститутів чи установ;

веб-сайти енциклопедичного або довідкового характеру;

онлайн-ресурси. Серед них можна умовно виокремити аматорське відео, де є сцени насильства, та спеціальне відео (ролики соціальної реклами). Треба сказати, що у загальнодоступних мережах ex.ua та youtube.com таке відео представлене у достатній кількості. Власне ролики соціальної реклами презентують особливості конструювання явища за посередництвом медійного зображення і відображають специфіку поданого у соціум «портрета» феномена насильства над дітьми в сім'ї.

веб-сайти з форумами та дискусіями навколо певної проблематики (форум «Права дітей», Херсонський сайт «Права дітей», сайт «Асоціації українських моніторів дотримання прав людини» [5, 10]); загальнодоступні сайти рефератів;

¹ Шукати статті до теми на сайтах видань.

сайти авторефератів дисертацій, які є принципово важливими для наукового пошуку та аналізу. Під час дослідження ми знайшли лише одну відповідну до досліджуваної проблеми дисертацію на тему «Насильство в сім'ї — соціологічний аналіз явища» [1]. Це свідчить про недостатню розробленість проблеми насильства у сфері науки. До цієї категорії сайтів можемо долучити статті на веб-сторінках різних установ та організацій, а також наукові статті в електронних фахових журналах.

Це перелік основних електронних ресурсів, з яких можна почерпнути ту чи іншу інформацію про феномен насильства над дітьми в сім'ї в Україні. Про реальний стан досліджуваної проблеми в Україні свідчать соціологічні дані представлених реалізованих проектів та програм. Проаналізувавши сайти соціологічних дослідних інститутів², бачимо, що практично жоден не містить реальних даних про кількість жертв насильства. Хоча ми можемо виокремити соціологічні опитування, які все ж подають певну інформацію про стан проблеми в Україні.

За даними Асоціації українських моніторів дотримання прав людини в діяльності правоохоронних органів (Асоціація УМДПЛ) у світі щорічно внаслідок домашнього насильства, гине щонайменше 31 тис. дітей віком до 15 років. В Україні протягом 2010 р. від злочинів, пов'язаних з насильством в сім'ї, постраждала 281 дитина, зокрема 7 стали жертвами різних видів вбивств, ще 86 були завдані тілесні ушкодження різного ступеню тяжкості [5].

Соціологічні опитування з приводу рівня правової захищеності неповнолітніх та стурбованості поширенням у суспільстві жорстокого ставлення до дітей та їхньої експлуатації з боку батьків, вчителів, однолітків тощо, у 2010 р. проводив Київський інститут проблем управління імені Горшеніна. Згідно з даними дослідження більше половини українців — 53,6 % вважають, що права дітей в Україні не захищені. Близько чверті опитаних — 26,7 % назвали жорстоке поводження стосовно дітей у сім'ях вагомую проблемою сьогодення [4].

Для визначення стану проблеми насильства над дітьми Міжнародний жіночий правозахисний центр «Ла Страда – Україна» здійснив опитування серед членів матеріально забезпечених родин. Ось про що свідчать результати дослідження: 22 % опитаних вважають, що застосування тілесних покарань до дитини є доцільним завжди, коли дитина поводить себе «погано», ще 50 % готові застосовувати фізичний вплив у вихованні в окремих випадках. І лише

² Під час дослідження відбувся пошук інформації на сайтах Інституту соціології Національної академії наук, Українського інституту соціальних досліджень імені О. Яременка, Центру Разумкова, Інституту соціальних досліджень Острозької академії, Лабораторії соціологічних досліджень ВНТУ, Центру соціальних та маркетингових досліджень Социс, Інституту проблем сім'ї і молоді, Соціологічної групи «Рейтинг», Східноукраїнського Фонду соціальних досліджень, Харківського інституту соціальних досліджень, Центру соціологічних досліджень, Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи.

28 % вважають неприпустимими такі методи в жодному разі. Опитування також показало, що існує значний дефіцит знань про альтернативні побиттю засоби виховання та впливу на дітей [7].

У рамках проекту «Дитинство без насильства – покращення системи захисту дітей у Східній Європі», що фінансувався ОАК Foundation, Український фонд «Благополуччя дітей» провів масштабне дослідження серед громадян України [13]. Результати опитування були подані у вигляді порівняльного звіту блоків запитань. Наприклад, відповіді на запитання про стурбованість застосування тілесних покарань свідчать про наступне (рис. 1):

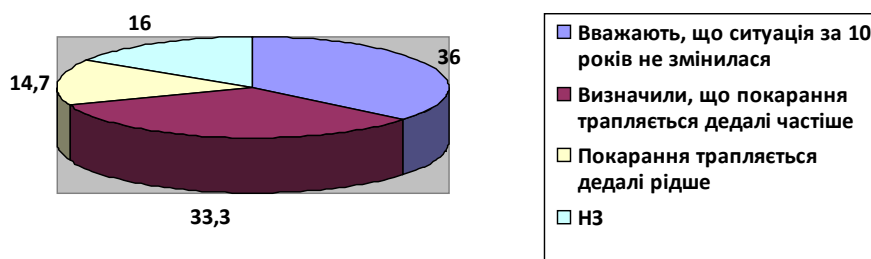

Рис. 1. Розподіл відповідей на запитання, що стосувалися тілесного покарання дітей, у %

Як бачимо, найбільша кількість респондентів — 36 % вважають, що рівень застосування тілесного покарання за останні 10 років не змінився і лише 14,7 % опитаних громадян вважають, що тілесне покарання трапляється дедалі рідше.

У рамках проекту були проаналізовані й інші види насильства. Зокрема, відповідаючи на запитання про залишення дітей без нагляду, 43,4 % опитаних вважають, що такий вид недбалства трапляється дедалі частіше (рис. 2).

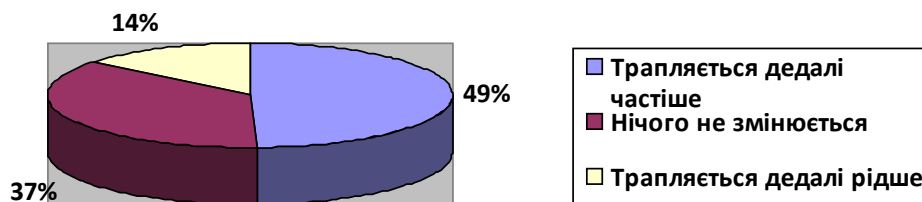

Рис. 2. Відповіді респондентів на питання про залишення дітей без нагляду, у %

На провідному етапі опитування респонденти мали відповісти на таке запитання: «Ви коли-небудь карали свою дитину?» та визначити свою позицію по кожному із вказаних видів покарань (рис. 3).

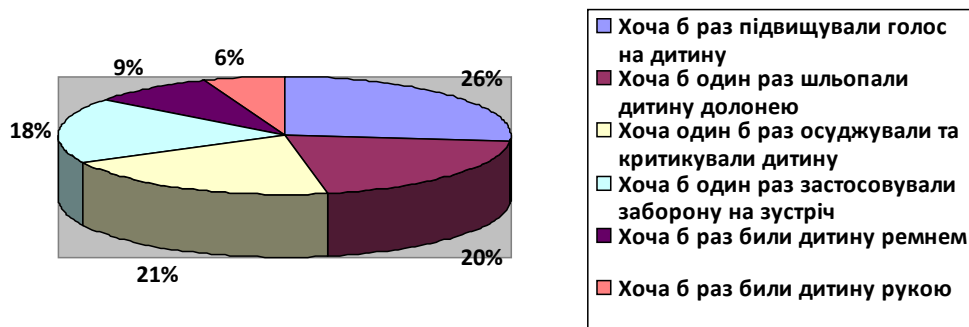

Рис. 3. Результати відповідей на питання «Ви коли-небудь карали свою дитину?»

Як бачимо, відповідно до отриманих результатів, 82 % батьків хоча б раз підвищували голос на дитину, 62,3 % — хоча б один раз шльопнули дитину долонею, 26,3 % — хоча б раз били дитину ремнем.

Ще одне запитання, яке визначалось у дослідженні мало таке формулювання: «На вашу думку, чи повинні наступні види фізичного покарання, що застосовуються до власних дітей, заборонятися законом?» Загальна картина відповідей на це запитання подана у табл. 2:

Таблиця 2

Вид покарання	Точно ні, %	Швидше ні, %	Швидше так, %	Точно так, %	Важко сказати, %
Побиття ремнем або іншими предметами	17,2	21,2	19,3	30,9	11,4
Ляпас	24,8	33,5	13,5	18,4	9,94
Сильне побиття рукою, сильний поштовх	17,7	16,8	20,92	34,0	10,5
Шльопання долонею	27,4	32,7	17,2	13,2	9,5

Про сучасний стан проблеми насильства над дітьми у сім'ях зазначено у даних Всеукраїнської громадської організації «Служба захисту дітей», згідно з якими 45% сімей вдаються до фізичного покарання дітей за непослух і погану успішність у навчанні [6].

Саме такі статистичні дані ми виявили під час дослідження проблеми жорстокого ставлення до дітей. Характерною ознакою також є відсутність

докладної та поточної статистичної інформації про дітей-жертв сімейного насильства. Достовірних даних не знаходимо навіть на сайті МВС України, що обмежує висвітлення наукової актуальності проблеми у сучасному суспільстві.

Отже, в мережевому просторі — Інтернет, можна виявити велику кількість веб-сайтів, де є різного роду інформація про насильство над дітьми у сім'ї. Всі вони тою чи іншою мірою відображають стан цієї проблеми в українському соціумі. Однак треба сказати, що загалом, жоден сайт не містить комплексної інформації про феномен насильства. Бачимо, що на електронних сторінках наявний лише опис та аналіз явища чи часткова інформація у ракурсі певної сторони проблеми, зазвичай ця інформація є подібною або однотиповою. Часто інформація, яка власне і пояснює феномен насильства, стосується проблеми насильства в сім'ї чи, зокрема, над жінками, значно рідше презентується інформація про жорстоке ставлення до дітей у родині. На жаль, в українському електронному інформаційному просторі також немає мережевих спільнот чи спеціально створених форумів дотичних до цієї проблеми, хоча такі є у країнах близького зарубіжжя, наприклад у Росії [16]. Уся ця інформація свідчить про те, що презентація феномена насильства над дітьми через Інтернет є недостатньою та обмеженою, що відображає суспільний погляд на актуальність проблеми і задає рамки інформаційного забезпечення у полі соціологічних досліджень явища.

Основне питання для майбутніх наукових пошуків полягає у тому, щоб виявити та запропонувати нові шляхи превенції явища насильства за допомогою інформаційних технологій на національному рівні. Також важливо визначити як саме конструюється досліджуваний нами феномен у різного роду ЗМІ, і який вплив має цей образ на колективні уявлення суспільства та особистості, зокрема у процесі соціалізації.

1. Бойко О. Насильство в сім'ї: соціологічний аналіз явища [Електронний ресурс] : автореф. дис. канд. соціол. наук: 22.00.03 / Національний ун-т внутрішніх справ. — Х., 2003. — Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/ard/2003/03bovsay.zip> 2. Діти свідки та жертви [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://vsirivni.com.ua/facts/klyuchov-fakti-pro-domashn-nasilstvo>. 3. Запобігання домашньому насильству і торгівлі жінками [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://ukraine.winrock.org/DOS/publications/Dos_manual_ukr_2004.pdf 4. «Защищены ли права ребенка в Украине?» Телефонный опрос проводился Институтом Горшенина с 28 по 30 мая 2010 г. [Электронный ресурс]. — Режим доступу : http://institute.gorshenin.ua/researches/50_zashchishcheni_li_prava_rebenka_v.html. 5. Інформація Асоціації українських моніторів дотримання прав людини в діяльності правоохоронних органів про кількість випадків домашнього насильства у 2010 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ccf.org.ua/irc/statistic/view/954/6>. 6. Інформація Всеукраїнської громадської організації «Служба захисту дітей» про кількість сімей, що вдаються до фізичного покарання дітей. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://osvita.com/uk/news/04-02-2011/1296819614> 7. Інформація міжнародного правозахисного центру Ла-страда Україна про насильство над дітьми в сім'ї. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.la-strada.org.ua/> 8. Інформація Міністерства освіти і науки, молоді та спорту про насильство над дітьми [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/component/search/?searchword=%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE&searchphrase=all&Itemid=146> 9. Насильство в сім'ї: звинувачуючи жертву — Україна [Електронний ресурс]. — Режим

доступу: <http://helsinki.org.ua/index.php?id=1164375558>. 10. Насильство над дітьми — реалії першого кварталу 2011 року [Електронний ресурс]: за даними Асоціації українських моніторів дотримання прав людини. — Режим доступу: <http://umdpl.info/index.php?id=1302249235>. 11. Програми Ради Європи щодо сприяння правам дітей та захисту дітей від насильства. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.coe.kiev.ua/Campaign/children/index.html>. 12. Програми ЮНІСЕФ щодо насильства над дітьми в сім'ї. [Електронний ресурс]: Захист дитини — Режим доступу: http://www.unicef.org/ukraine/ukr/activities_11402.html; Для боротьби з насильством щодо дітей в Європі необхідні комплексні стратегії — Режим доступу: http://www.unicef.org/ukraine/ukr/media_17167.html; Надання допомоги дітям — жертвам злочинів. — Режим доступу: http://www.unicef.org/ukraine/ukr/UNICEF_Manual.pdf. 13. Результати дослідження з проблеми насильства над дітьми в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.scf.org.ua/irc/statistic/view/764/6>. 14. «Становище дітей, які потерпіли від злочину: досвід України» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.dipsm.org.ua/goto/family>. 15. Усиновлення та захист прав дитини: видання Міністерства соціальної політики України щодо насильства над дітьми. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.mlsp.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=138142. 16. Форум «Меня наказывают родители» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://pacan.max-forums.org/index.php?sid=bce5fa08b28d31d518e58c10db0eb86d>. 17. Чи поширено в Україні насильство над дітьми (опитування) [Електронний ресурс]: за інформацією «УНІАН». — Режим доступу: <http://www.unian.net/ukr/news/news-379548.html>.

АНАЛИЗ ПРЕЗЕНТАЦИИ ЯВЛЕНИЯ НАСИЛИЯ НАД ДЕТЬМИ В СЕМЬЕ В СОВРЕМЕННЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЯХ

Анализируются интернет-технологии, которые предоставляют информацию о насилии над детьми в украинских семьях. Предлагается структура украинских Интернет-ресурсов, где презентуется это явление. Рассматриваются статистические данные о домашнем насилии. Устанавливаются некоторые недостатки и перспективы исследования насилия в семье.

ANALYSIS OF PRESENTATION OF THE PHENOMENON OF VIOLENCE ABOVE CHILDREN IN FAMILY IN MODERN INFORMATION TECHNOLOGIES

The article is devoted to the analyze of internet-technologies where we can to obtain information about family violence above children in Ukraine. Structure of Ukrainian internet-resources, where is the presentation of this phenomenon, are suggested here. Author examines the statistical data about domestic violence. The basic defects and prospects of research of the family violence were set in this article.

Стаття надійшла 10.05.2012

УДК 681.6:621.375

І. М. Петрів

Українська академія друкарства

**ВПЛИВ ОПТИКО-МЕТРИЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК
НА ГЕОМЕТРИЧНІ ПАРАМЕТРИ ЛАЗЕРНО-ОПТИЧНОЇ СИСТЕМИ
ФОРМНИХ ПРИСТРОЇВ**

Розглядається вплив оптико-метричних характеристик на геометричні параметри лазерно-оптичної системи формних пристроїв залежно від вибраного типу лазера, а також розміру плямки сфокусованого лазерного пучка на поверхні формного матеріалу від геометричних відстаней між компонентами.

Формні пристрої, лазерно-оптична система, коліматорні лінзи, об'єктив, площина перетяжки, фокусна відстань

При проектуванні лазерно-оптичних систем формних пристроїв, а саме фотонасвітлювальних і формовивідних автоматів, які здійснюють запис зображення на фото та формних матеріалах, важливе місце займає розрахунок геометричних параметрів цих систем та їх дослідження для отримання оптимальних габаритних розмірів пристроїв. Цей розрахунок виконують на стадії попередньої розробки лазерно-оптичної системи, що дозволяє отримати вихідні дані як для проектування механічної частини пристрою, так і для детального розрахунку та проектування окремих його оптико-механічних вузлів.

Відомі конструкції формних пристроїв трьох типів будови: планшетні з розміщенням формного матеріалу на площині, барабанні з внутрішнім і зовнішнім розміщенням формного матеріалу, а також із застосуванням у лазерно-оптичних системах цих пристроїв різних типів лазерів: газових, твердотільних або напівпровідникових. Вибір конструкції формного пристрою та типу лазера впливає на розрахунок геометричних відстаней між окремими оптичними компонентами лазерно-оптичної системи і в кінцевому варіанті на її оптимальні габаритні розміри для досягнення необхідної роздільної здатності запису зображення. Отождослідження впливу оптико-метричних характеристик на геометричні параметри лазерно-оптичної системи є актуальним завданням для проектування сучасних формних пристроїв.

Загальну схему лазерно-оптичної системи фотонасвітлювальних і формовивідних пристроїв наведено на рис. 1, в якій лазерний промінь від лазера розповсюджується по гіперболічних кривих з кутом θ_0 розходження променя. Лазерний промінь проходить коліматорні лінзи H_1 і H_2 , які зменшують розходження променя та збільшують його апертуру в площині перетяжки до розміру ω_2 . Між цими лінзами в площині перетяжки ω_1 встановлений модулятор розмірами $a \times b$, який змінює інтенсивність лазерного променя. Далі об'єктивом